

Odense Teater

April Levende

ELEFANTMANDEN

UNDERVISNINGSMATERIALE 1. DEL
ODENSE TEATER 2014/2015

INDHOLD

1. INDLEDNING	4
2. OM ELEFANTMANDEN	5
4. BESKRIVELSE AF PROJEKTET	6
5. DEN OPRINDELIGE HISTORIE	7
6. DAVID LYNCH FILM	10
7. TEMAER I FORESTILLINGEN	11
8. SKRIV EN ANMELDELSE	12
9. PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER	13
10. SKOLER OG GYMNASIER I ODENSE TEATER	14

Undervisningsmateriale er skrevet af

KAREN JETTE ANDERSEN (skolekontakten)

LINE HEDE SIMONSEN (Odense Teater)

Odense Teaters Skolekontakt består af lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser. Skolekontakten vejleder Odense Teater i arbejdet med skoler, uddannelsesinstitutioner og unge i teatret.

ELEFANTMANDEN

Manuskriptet er skabt i fællesskab af **skuespillerensemblet, Therese Willstedt, Mathias Rosenkrands Bech og Ane Sjølin**

Isenesættelse
Therese Willstedt

Scenografi og kostumer
Jonas Fly

Lysdesign
Mårten K. Axelsson

Lyddesign
Ditlev Brinth

Medvirkende
Dr. Frederic Treves **Peter Christoffersen**
Joseph Merrick, Elefantmanden **Mikkel Lund**
Sunny Jim, portør **Morten Brovn**
Carr Gomm, hospitalsdirektør **Anders Gjellerup Koch**
Dr. Ratcliff **Mads Nørby**
Mrs. Mothershead, Oversygeplejerske **Marie Knudsen Fogh**
Nora, Sygeplejerske **Sofia Saaby Mehlum**
Mrs. Kendal, berømt skuespillerinde **Malene Melsen**
Tom Normann **Klaus T. Søndergaard**
Cirkusdirektører, Læger, Sygeplejersker, Aristokrater, Freaks: **Anders Gjellerup Koch, Klaus T. Søndergaard, Malene Melsen, Morten Brovn, Sofia Saaby Mehlum, Marie Knudsen Fogh og Mads Nørby**
Statister **Timmi Keller Petersen og Claus Odgaard**

PRAKTISK INFO

Store Scene
13. februar - 14. marts 2015

Pris for skoler mandag - torsdag 80 kr.
Billetter bestilles hos Odense Teaters Billetkontor
otb@odenseteater.dk
Telefon 66120052

1. INDLEDNING

Kære underviser

Hermed 1. del af undervisningsmaterialet til forestillingen ELEFANTMANDEN.

Forestillingen er stadig under udarbejdelse men i dette materiale kan du læse om instruktør Therese Willstedts idéer med forestillingen: Hvad er hun inspireret af og hvad vil hun gerne undersøge?

En del af inspirationen til forestillingen har blandt andet været lægen Frederic Treves historie om Joseph Merrick. Her i undervisningsmaterialet kan du finde uddrag fra Frederic Treves historie, uddragene er på engelsk. En anden inspirationskilde er David Lynchs film "Elefantmanden". Det kan være oplagt at bruge filmen i et analyseforløb og efterfølgende sammenligne med teateroplevelsen eller omvendt.

2. del af materialet bliver tilgængeligt 27. januar. I 2. del vil du blandt andet kunne finde interviews med instruktør og scenograf, interviews med skuespillerne samt generelt få mere information om forestillingen.

God fornøjelse

2. OM ELEFANTMANDEN

ELEFANTMANDEN er historien om den unge, fremadstræbende læge Dr. Frederick Treves, der ved et tilfælde opdager den svært deforme mand, Joseph Merrick, der under navnet Elefantmanden vises frem i et omrejsende freakshow.

Det lykkes Treves at få Joseph Merrick væk fra freakshowet og ind på London Hospital, hvor han bliver et medicinsk tilløbsstykke. Treves bliver berømt og beundret for sin fantastiske opdagelse og for at have reddet den stakkels elefantmand.

Under sit ophold på hospitalet viser Joseph Merrick sig at være et både intelligent og følsomt menneske, som drager og fascinerer mange. Alle vil besøge og ses sammen med sensationen Elefantmanden. Treves frygter, at hans nyvundne berømmelse vil blive overskygget af Elefantmandens stigende popularitet. Han bruger alle midler for at bevare sin position og pludselig befinder både Treves og Elefantmanden sig midt i et kompliceret spil om anerkendelse og menneskelig forstillelse. Hvor langt er de villige til at gå?

4.

BESKRIVELSE AF PROJEKTET

FASCINATION

Historien om Elefantmanden John Merrick er tiltrækkende, nu i 2014, som den var det i Viktoria-tidens England. Den rører ved noget helt fundamentalt, der har at gøre med det at være menneske.

Vi spørger os selv hvem nutidens elefantmand/elefantmænd og kvinder er. Nutidens Freaks. Er der de fysiske misdannede? Eller i endnu højere grad dem, der af lyst eller nød, eksponerer deres anderledeshed/ekstremer for at finde en plads i tilværelsen? Noget vi i princippet alle kunne gøre?

DEN VIRKELIGE JOHN MERRICK

Joseph Merrick levede i London fra 1862-1890. Vi ved en masse om hans krop og hans misdannelser. Hans sind ved vi meget lidt om. Hverken teaterstykket eller filmen fortæller den sande historie. De fortolker på virkelige begivenheder. Joseph Merrick skriver ikke meget om sig selv. Heller ikke lægen Treves beretning om sin patient Joseph Merrick er andet end fortolkninger/projektioner. Måske er noget af det mest interessante ved den virkelige Joseph Merrick, at han straks sætter projektioner i gang i andre og dermed "fortæller om fortælleren" og om tiden, hvor der fortælles. Han er et spejl. Vi holder dette spejl op for vores tid. Hvad ser vi?

LØGNEN

Merrick blev, delvist, accepteret i sin samtid fordi han forsøgte at ligne borgerskabet, og accepterede dets normer, men han var stadig en FREAK. Denne rolle udfyldte han til perfektion. Men han var ulykkelig, tror vi. For han ønskede noget mere.

At skille sig ud fra gruppen har en høj pris. Men vi, især i Norden, påstår den er lav. Deri løgnen. Vi vil afsløre den virkelige deal. Vi vil vise de virkelige omkostninger ved at skille sig ud. Vi vil synliggøre mekanismer som er tabuiserede. Tabuerne er nogle andre end i Viktoria-tiden hvor Merrick levede, men er de færre eller mindre slemme? Vi tror, at vi er så moderne, så demokratiske og så lige. Men vi er stadig primitive flokdyr. Vi er bare bedre til at skjule vores primitivitet bag en fernis af retorik og politisk korrekthed.

Uddrag fra idékataloget bag forestillingen ELEFANTMANDEN

5.

DEN OPRINDELIGE HISTORIE

Lægen Frederick Treves mødte Joseph Merrick, i folkemunde kaldet Elefantmanden, i 1884. Treves bog om Elefantmanden udkom først efter forfatterens død i 1923.

Her kan du læse uddrag af Frederic Treves historie om elefantmanden fra bogen "The Elephant man and other reminiscences"

THE ELEPHANT MAN

"In the Mile End Road, opposite to the London Hospital, there was (and possibly still is) a line of small shops. Among them was a vacant greengrocer's which was to let. The whole of the front of the shop, with the exception of the door, was hidden by a hanging sheet of canvas on which was the announcement that the Elephant Man was to be seen within and that the price of admission was twopence. Painted on the canvas in primitive colours was a life-size portrait of the Elephant Man. This very crude production depicted a frightful creature that could only have been possible in a nightmare. It was the figure of a man with the characteristics of an elephant. The transfiguration was not far advanced. There was still more of the man than of the beast. This fact – that it was still human

– was the most repellent attribute of the creature. There was nothing about it of the pitiableness of the misshapened or the deformed, nothing of the grotesqueness of the freak, but merely the loathsome insinuation of a man being changed into an animal. Some palm trees in the background of the picture suggested a jungle and might have led the imaginative to assume that it was in this wild that the perverted object had roamed. "

"The showman – speaking as if to a dog – called out harshly : " Stand up ! " The thing arose slowly and let the blanket that covered its head and back fall to the ground. There stood revealed the most disgusting specimen of humanity that I have ever seen. In the course of my profession I had come upon lamentable deformities of the face due to injury or disease, as well as mutilations and contortions of the body depending

upon like causes ; but at no time had I met with such a degraded or perverted version of a human being as this lone figure displayed. He was naked to the waist, his feet were bare, he wore a pair of threadbare trousers that had once belonged to some fat gentleman's dress suit."

"Merrick's case attracted much attention in the papers, with the result that he had a constant succession of visitors. Everybody wanted to see him. He must have been visited by almost every lady of note in the social world. They were all good enough to welcome him with a smile and to shake hands with him. The Merrick whom I had found shivering behind a rag of a curtain in an empty shop was now conversant with duchesses and countesses and other ladies of high degree. They brought him presents, made his room bright with ornaments and pictures, and, what pleased him more than all, supplied him with books. He soon had a large library and most of his day was

spent in reading. He was not the least spoiled; not the least puffed up ; he never asked for anything ; never presumed upon the kindness meted out to him, and was always humbly and profoundly grateful. Above all he lost his shyness. He liked to see his door pushed open and people to look in. He became acquainted with most of the frequenters of Bedstead Square, would chat with them at his window and show them some of his choicest presents. He improved in his speech, although to the end his utterances were not easy for strangers to understand. He was beginning, moreover, to be less conscious of his unsightliness, a little disposed to think it was, after all, not so very extreme.

Possibly this was aided by the circumstance that I would not allow a mirror of any kind in his room. The height of his social development was reached on an eventful day when Queen Alexandra – then Princess of Wales – came to the hospital to pay him a special visit. With that kindness which has marked every act of her life, the Queen entered Merrick's room smiling and shook him warmly by the hand. Merrick was transported with delight. This was beyond even his most extravagant dream. The Queen has made many people happy, but I think no gracious act of hers has ever

"I think there was just one shadow in Merrick's life. As I have already said, he had a lively imagination ; he was romantic ; he cherished an emotional regard for women and his favourite pursuit was the reading of love stories. He fell in love – in a humble and devotional way – with, I think, every attractive lady he saw. He, no doubt, pictured himself the hero of many a passionate incident. His bodily deformity had left unmarred the instincts and feelings of his years. He was amorous. He would like to have been a lover, to have walked with the beloved object in the languorous

"Some six months after Merrick's return from the country he was found dead in bed. This was in April, 1890. He was lying on his back as if asleep, and had evidently died suddenly and without a struggle, since not even the coverlet of the bed was disturbed. The method of his death was peculiar. So large and so heavy was his head that he could not sleep lying down. When he assumed the recumbent position the massive skull was inclined to drop backwards, with the result that he experienced no little distress. The attitude he was compelled to assume when he slept was very strange. He sat up in bed with his back supported by pillows, his knees were drawn up, and his arms clasped round his legs, while his head rested on the points of his bent knees. He often said to me that he wished he could lie down to sleep "like other people." I think on this last night he must, with some determination, have made the experiment. The pillow was soft, and the head, when placed on it, must have fallen backwards and caused a dislocation of the neck. Thus it came about that his death was due to the desire that had dominated his life – the path-

caused such happiness as she brought into Merrick's room when she sat by his chair and talked to him as to a person she was glad to see. Merrick, I may say, was now one of the most contented creatures I have chanced to meet. More than once he said to me: ' I am happy every hour of the day.' This was good to think upon when I recalled the half-dead heap of miserable humanity I had seen in the corner of the waitingroom at Liverpool St set."

shades of some beautiful garden and to have poured into her ear all the glowing utterances that he had rehearsed in his heart. And yet – the pity of it ! – imagine the feelings of such a youth when he saw nothing but a look of horror creep over the face of every girl whose eyes met his. I fancy when he talked of life among the blind there was a half-formed idea in his mind that he might be able to win the affection of a woman if only she were without eyes to see. "

tic but hopeless desire to be " like other people." As a specimen of humanity, Merrick was ignoble and repulsive ; but the spirit of Merrick, if it could be seen in the form of the living, would assume the figure of an upstanding and heroic man, smooth browed and clean of limb, and with eyes that flashed undaunted courage. His tortured journey had come to an end. All the way he, like another, had borne on his back a burden almost too grievous to bear. He had been plunged into the Slough of Despond, but with manly steps had gained the farther shore. He had been made " a spectacle to all men " in the heartless streets of Vanity Fair. He had been ill-treated and reviled and bespattered with the mud of Disdain. He had escaped the clutches of the Giant Despair, and at last had reached the "Place of Deliverance," where "his burden loosed from off his shoulders and fell from off his back, so that he saw it no more.'

FAKTABOKS OM ELEFANTMANDEN

Joseph Carey Merrick (5. august 1862 – 11. april 1890), bedre kendt som Elefantmanden, var en britisk mand med ekstreme misdannelser. På grund af Frederick Treves' bog "The Elephant Man and Other Reminiscences" (1923), kendes han også under navnet John Merrick.

Forældrene Mary Jane (tidligere Potterton) og Joseph Rockley Merrick boede i Leicester. Sammen fik de to sønner og en datter. Joseph var det ældste barn. De første abnormaliteter opstod i ansigtet, da han var to år. Moderen døde, da han var 11 år, hvorefter han forlod familien for at arbejde på en fabrik. Senere blev han engageret i et freakshow, hvor han fik tilnavnet elefantmanden.

Efterhånden fandt man det anstødeligt at udstille personer med usædvanlige kroppe som freaks og det blev ulovligt at opføre den slags forestillinger i England. Herefter kom han til Royal London Hospital under beskyttelse af lægen Treves. På hospitalet blev der indrettet et permanent hjem til ham, hvor han levede de sidste år af sit voksenliv.

MERRICKS SKELET BEFINDER SIG I DAG PÅ ROYAL LONDON HOSPITAL.

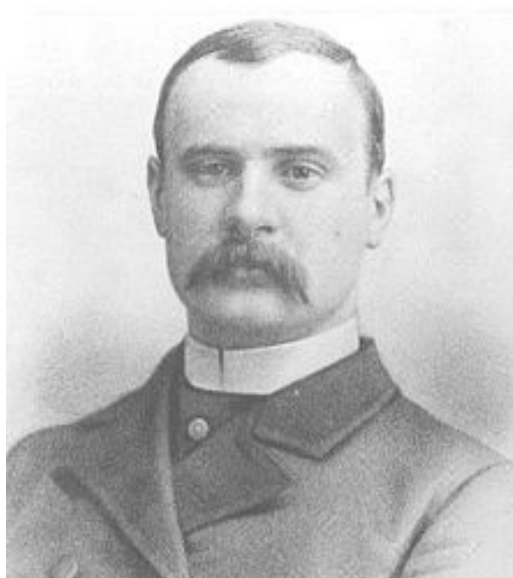
Joseph Merrick fik aldrig stillet en diagnose, men man mente, at han led af tropesygdommen elephantiasis. Senere har man fundet ud af, at han led af proteus syndrom, hvilket blev bekræftet af knogleprøver.

DØD

Den 11. april 1890 fandt Frederick Treves Joseph Merrick død. I bogen "The Elephant Man and Other Reminiscences", fortæller Treves at Merrick altid sad op og støttede sit hoved mod sit knæ når han sov på grund af hovedets voldsomme vægt på 9 kg. Mens han sov den 10. april 1890, faldt hans hoved bagover under søvnen, hvilket førte til et brud på Nakken. Eller måske begik Joseph Merrick selvmord ved at lægge sig til at sove som alle andre mennesker.

FAKTABOKS OM FREDERIC TREVES (1853 - 1923)

Frederic Treves var en prominent kirurg i Victoriatiden. Udover sin lægegerning skrev Frederic Treves også adskillige bøger, blandt andet beretninger fra sine oplevelser som feltlæge. Det var Frederic Treves der uddødeliggjorde historien om Joseph Merrick med sin bog "The Elephant Man and Other Reminiscences". I bogen kaldte Treves Joseph Merrick for John Merrick af uvisse årsager.

Frederic Treves (1853 - 1923)

Links

http://archive.org/stream/elephantmanother00trevuoft/elephantmanother00trevuoft_djvu.txt

<http://www4.ncsu.edu/~leila/documents/Treves.pdf>

<http://www.victorianweb.org/books/suicide/06b.html>

http://www.youtube.com/watch?v=PF59A9-_rfo

<https://archive.org/details/elephantmanother00trevuoft>

6. DAVID LYNCH FILM

En anden inspirationskilde til forestillingen er David Lynchs film "The Elephant Man". Det er oplagt at lave et filmanalyse forløb og sammenligne film- og teateroplevelsen bagefter.

"The Elephant Man" er fra 1980 og blev nomineret til 8 Oscars. Filmen er skudt i sort/hvid og leger med gyserfilmgenren i sit filmsprog.

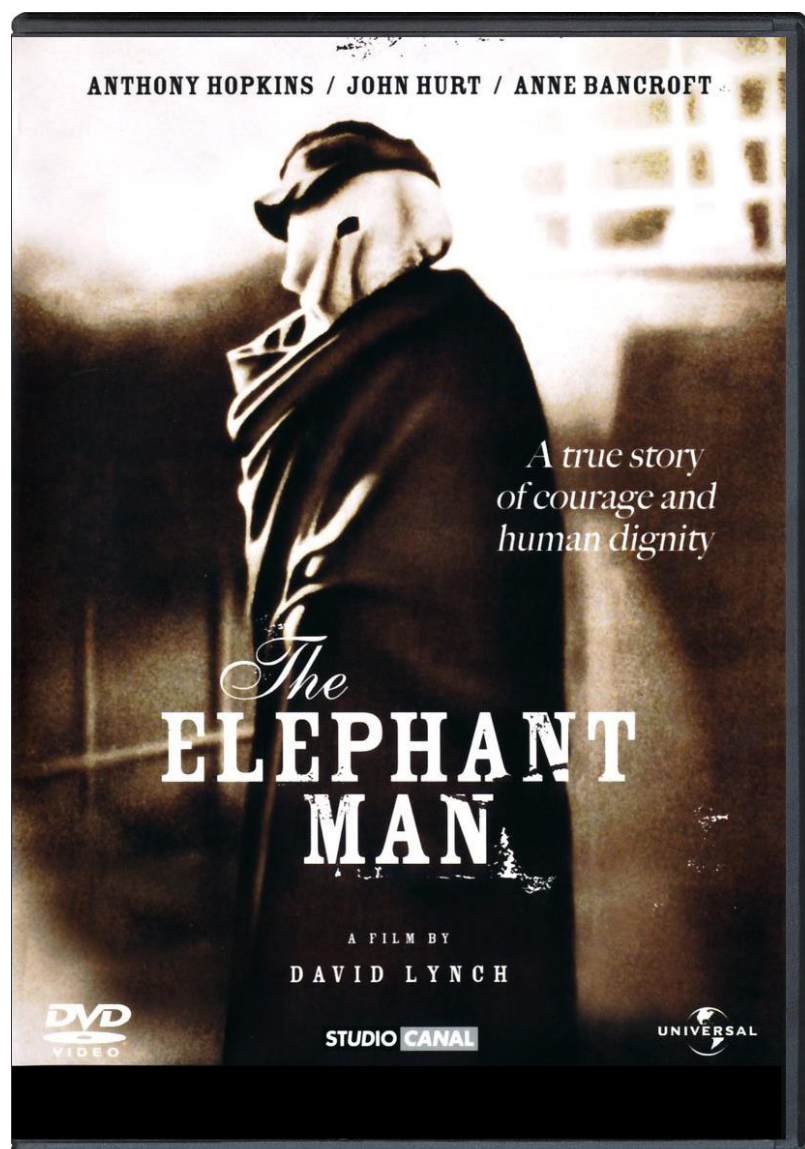
Læs mere:

http://www.denstoredanske.dk/Kunst_og_kultur/Film/Instrukt%C3%B8rer_og_filmfolk,_USA/David_Lynch

<http://filmz.dk/film/elefantmanden/hd-dvd>

<http://www.ekkofilm.dk/artikler/elefantmanden/>

<http://entertainmentguidefilmtv.blogspot.dk/2010/11/elephant-man-1980-1010.html>

7.

TEMAER I FORESTILLINGEN

Anderledeshed

Tolerance

Menneskesyn i Victoriatiden sammenlignet med vores menneskesyn i dag

Hvem er nutiden freaks?

At være på

Hvilke omkostninger har det at være med i reality tv eller andre hurtige veje til massiv opmærksomhed?

Forløb med DR tv -serie 'SELVOPTAGET' hvor tidligere reality stjerner fortæller om hvor svært det kan være at slippe ud af sin rolle.

Se selvoptaget her: <http://www.dr.dk/tv/se/selvoptaget/selvoptaget-2-8>

8.

SKRIV EN ANMELDELSE

At skrive en anmeldelse af en forestilling kan være en god måde at øve sig i at være opmærksom og reflekterende i sin måde at opleve teaterforestillingen på. Arbejd med genren og brug forløbet til både at opleve opmærksomt, fordøje oplevelsen og øve sig i at præsentere sin oplevelse skriftligt. Efterfølgende kan I sende jeres anmeldelser til os hvis I har lyst. Vi vil meget gerne læse dem.

Mens du ser forestillingen, så gør dig nogle tanker om, at du skal anmelde forestillingen efterfølgende. Observér, så du kan fortælle bagefter.

“En anmeldelse er en personlig, faglig, vurderende refleksion over et værk”.

Anmeldelsens fire uundværlige elementer er grundlæggende ens for alle slags anmeldelser.
Beskrivelse / Fortolkning / Perspektivering / Vurdering

BESKRIVELSE: Fortæl om forestillingen så dem du skriver til kan forestille sig den uden at være der. Hvad er det for en forestilling? Hvem har lavet den? Hvem er med? Hvad foregår der? Hvad handler det om? Prøv at være medansende, visuel og auditiv: Hvordan lyder det, hvilke farver har det? Hvilke stemninger mærker man som publikum?

FORTOLKNING: Hvordan fortolker du det? Hvad synes du det handler om? Hvad får forestillingen dig til at tænke på; paralleller og associationer?

PERSPEKTIVERING: Hvilke paralleller synes du, man kan drage til omverdenen, samfundet eller anden kunstarter? Eller til dit eget liv?

VURDERING: Hvordan synes du forestillingen lykkes? Ud fra hvilke parametre vurderer du, som du gør. Vær fair, ordentlig og konstruktiv.

FORTÆL OS HVAD I SYNES!

Vi synes det er spændende at høre hvad du tænker om forestillingen. Send os din anmeldelse på line@odenseteater.dk

Afsnittet bygger på bogen “Begejstring og brutalitet - en guide til anmelderens rolle” (2012) af anmelder m.m. Anne Middelboe Christensen. I bogen kan du læse meget mere om anmeldelsens grundprincipper og indhold. Om anmelderens tjeklister, anmeldelsens temperamenter, anmeldertyper, tilpasning til læseren med mere. Bogen er udgivet på Informations Forlag.

Arbejdsspørgsmål

Skriv din egen anmeldelse af ELEFANTMANDEN

- > Skriv din egen anmeldelse af ELEFANTMANDEN
- > Beskriv forestillingen og overvej, hvor meget du vil inddrage dig selv i beskrivelsen af oplevelsen.
- > Fortolk forestillingen: Hvilke greb er der taget og hvorfor?
- > Perspektivér forestillingen i forhold til det samfund, vi lever i og andet teater, du har set.
- > Vurdér forestillingen: Hvordan fungerer den? Hvad fungerer bedst? Osv.
- > Prøv at finde anmeldelser fra forskellige aviser og se på, hvordan de er opbygget.
- > Find ud af, hvordan din egen anmeldelse skal være.

9.

PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER

HVORNÅR SKAL JEG KOMME?

Sørg for at komme i god tid. Når klokken ringer, bedes du finde din plads. Forestillingen begynder præcist og dørene bliver lukket, når forestillingen går i gang for ikke at forstyrre publikum og skuespillere. Hvis du kommer for sent, kan du ikke regne med at komme ind.

HVOR SKAL JEG HÆNGE MIT OVERTØJ?

Tasker og overtøj skal hænges i garderoben. Garderoben er aflåst under forestillingen. Garderoben er på eget ansvar.

SKAL MAN OPFØRE SIG PÅ EN BESTEMT MÅDE I TEATRET?

Teater er en oplevelse, som du har sammen med mange andre mennesker. Undgå højlydt samtale og sluk for din mobil. Mobilen skal slukkes helt, da en tændt mobil kan forstyrre både de andre tilskuere samt skuespillerne på scenen.

Teater er et samspil mellem scene og publikum. Det foregår live lige foran dine øjne. Det er levende mennesker, der spiller for levende mennesker. Publikum er med til at skabe den rette stemning i rummet, så du må gerne klappe, grine eller græde, det bliver forestillingen kun bedre af.

Fotografering er ikke tilladt i salen.

MÅ JEG SPISE OG DRIKKE I TEATRET?

Madpakker og medbragte drikkevarer må ikke spises i salen eller i teatrets barområde.

Du kan købe drikkevarer i teatrets bar. Drikkevarer og chipsposer må ikke medbringes i salen. Slik må gerne medbringes (brug knitrefri poser). Når du forlader din plads, skal du fjerne eventuelt affald og slå sædet op, så alle kan komme ud.

*Teater er levende mennesker, der spiller
for levende mennesker.*

10. SKOLER OG GYMNASIER I ODENSE TEATER

UNDERVISNINGSMATERIALER

Vi producerer undervisningsmateriale til fem af sæsonens forestillinger. Find materialerne på odenseteater.dk/skoler under menupunktet undervisningsmaterialer.

Allerede nu kan du finde materialer til

SKAMMERENS DATTER
FEST I LØNNEBERG
EN SKÆRSOMMERNATSDRØM
VORES KLASSE
ELEFANTMANDEN

FEEDBACK

FORTÆL OS OM JERES OPLEVELSER.

Lad dine elever skrive anmeldelser af vores forestillinger, tegne en tegning eller skrive en hilsen til skuespillerne. Vi synes altid, at det er spændende at høre, hvad du og dine elever har haft ud af at være i teatret.

Send det til line@odenseteater.dk eller Odense Teater, Line Simonsen, Jernbanegade 21, 5000 Odense C.

TILMELD DIG VORES NYHEDSBREV FOR LÆRERE

Følg med i hvad der sker på Odense Teater for undervisere og skoler i vores nyhedsbrev for undervisere.

Tilmeld dig på odenseteater.dk/skoler

ARRANGEMENTER I FORBINDELSE MED TEATERBESØGET

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af de medvirkende skuespillere før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og om at være skuespiller.

Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at have læst om stykket og eventuelt arbejdet med undervisningsmaterialet. Skuespillermøderne er gratis.

For booking af skuespillermøder kontakt Line Hede Simonsen på line@odenseteater.dk

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne?

Kom med bag tæppet på Odense Teater på en rundvisning. Rundvisninger er gratis, hvis I skal i teatret, ellers koster de 300 kr.

For booking af rundvisning kontakt Peter Whitmarsh på pw@odenseteater.dk

REFUSION

BILLETREFUSION

I mange kommuner ydes der billettilskud til skolers teateroplevelser med børn under 15 år. Kontakt din kommune for at høre nærmere. For eksempel kan alle skoler, også private, i Odense få refunderet 50% af deres billetudgifter. (Det betyder, at du kan få billetter ned til 32 kr.)

TRANSPORTREFUSION

Du kan søge om midler fra Kulturregion Fyn til at få dækket 50% af skolens transportudgifter udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev. Midlerne søges hos Odense Teater. Læs nærmere på odenseteater.dk under menupunktet SKOLER > Refusion.

KONTAKT

For nærmere information og spørgsmål kontakt skolekoordinator Line Hede Simonsen line@odenseteater.dk eller på telefon 63139253